

Про нову редакцію «Українського правопису»

*Підготувала Гапон Л.О., PhD,
методист ТКМЦНОІМ*

Нову редакцію «Українського правопису»

- o **схвалено Кабінетом Міністрів України (Постанова №437 від 22 травня 2019 р.)**
- o затверджено Українською національною комісією з питань правопису (протокол №5 від 22 жовтня 2018р.)
- o затверджено спільним рішенням Президії Національної академії наук України (протокол № 22/10 від 24 жовтня 2018р.) і Колегії Міністерства освіти і науки України (протокол №10/4-13 від 24 жовтня 2018р.)

Наказ МОН України від 29.07.2019 року № 1033

- o **7. Структурним підрозділам МОН використовувати норми нової редакції Українського правопису під час підготовки нормативно-правових актів та інших документів.**
- o 8. Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» (Завалевський Ю.І.) забезпечити організацію розроблення методичних посібників із застосування Українського правопису в редакції 2019 року для вчителів закладів загальної середньої освіти, учасників освітнього процесу закладів вищої освіти.
- o **9. Українському центру оцінювання якості освіти (Бойко В. І.) упродовж п'яти років у завданнях зовнішнього незалежного оцінювання використовувати норми Українського правопису, які не зазнали змін.**

Лист МОН України від 23.08.2019 №1/9-530

- o Обговорити нові правописні зміни в педколективах
- o На уроках, зокрема української мови, під час оцінювання орфографічних завдань **рекомендують не вважати за помилку написання слів згідно з новою редакцією (наприклад, пів Києва) і згідно з його попередньою версією (наприклад, пів-Києва)**

Єдине достовірне офіційне
інтернет-джерело –
нова редакція
«Українського правопису»
на сайті МОН України

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/%202019.pdf>

§ 36 нової редакції «Українського правопису»

ПІВ = ПОЛОВИНА

o пів хвилини, пів яблука, пів Києва, пів окуня

РАЗОМ

o півострів, півзахисник, півмісяць, півáркуш, південь, півзáхист, півкóло, півкúля, півмісяць, півóберт, півовáл, півострів

§ 29 нової редакції «Українського правопису»

o **СВЯЩЕННИК**

§ 126 нової редакції «Українського правопису»

o **ПРОЄКТ, ПРОЄКЦІЯ**

o **ПЛЕЄР, КОНВЕЄР, ФЕЄРВЕРК, ФОЄ, СЕКВОЯ**

o **ІСАЯ, СОЄР, ХАЯМ, ФЕЄРБАХ**

§ 128 нової редакції «Українського правопису»

o **ДІКЕНС, ТЕКЕРЕЙ, БЕКІ**

o **МАККАРТНІ, МАККЕНЗІ, МАККЕНА**

§ 35, 36 нової редакції «Українського правопису»

- o економклас
- o попкультура
- o дискомузика
- o пресконференція
- o фолкгурт
- o фолькмузика
- o тоннокілометр
- o людинодень
- o максіодяг
- o кібермашина
- o двометровий
- o триденний

УВАГА!

- o **бліц**вікторина
- o бліцопитування
- o бліцтурнір
- o **міні**диктант
- o мінітвір
- o мініпідручник
- o мінідиск
- o **веб**сторінка
- o вебресурси
- o **нано**комп'ютер
- o нанотехнології
- o нанодіагностика
- o **медіа**лінгвістика
- o медіаосвіта
- o медіапростір
- o **флеш**моб
- o флешінтерв'ю

Увага!

- o інтернет-видання
- o інтернет-мовлення
- o інтернет-газета
- o інтернет-енциклопедія
- o інтернет-портал
- o інтернет-технологія
- o дубль-диктант
- o календарно-тематичне планування
- o організаційно-діяльнісні вміння
- o компетентнісно орієнтоване (зорієнтоване) навчання
- o діяльнісно особистісний підхід
- o особистісно орієнтоване (зорієнтоване) навчання
- o суспільно корисні справи

§ 35,36 нової редакції «Українського правопису»

- o **контр**адміра́л
- o **контр**удáр
- o **лейб**гвардієць
- o **обер**прокурóр
- o **штабс**капіта́н
- o **унтер**офіце́р
- o **преміум**клас
- o **топ**менеджер
- o **віце**прем'єр
- o **екс**чемпіон
- o **Святвечір**
- o багатвечір

**КОМПОНЕНТ ТОП-
ІЗ ЧИСЛІВНИКАМИ НЕ ПОЄДНУВАНИЙ!!!**

§ 35, 36 нової редакції «Українського правопису»

- o **бізнес-план**
- o блок-система
- o буй-тур
- o дízель-мотóр
- o дóпінг-контрóль
- o дур-зілля
- o жар-птиця
- o кóзир-дівка
- o **компáкт-диск,**
- o крeкiнг-процeс
- o **піáр-áкція**
- o мегавáт-годiна
- o альфа-прóменi

§ 35,36 нової редакції «Українського правопису»

- о розрúв-трава́
- о фан-клуб
- о фітнес-клуб
- о чар-зілля
- о сúші-бар
- о караóке-бар
- о карт-бланш
- о статус-кво
- о екс-Югославія
- о анти-Дюринг
- о пан-Європа
- о псевдо-Фауст
- о прем'єр-міністр
- о член-кореспондент
- о генерал-лейтенант

§ 35,36 нової редакції «Українського правопису»

- o 7-А клас
- o будинок №28-В
- o корпус 3-А
- o Київ -1
- o Ан-124
- o ЖЕК-23
- o Ту-154
- o Зеленбуд-4
- o 750-річчя
- o ВІП-зала
- o ВІЛ-інфекція
- o е-декларація
- o Т-подібний
- o ВІЛ-СНІД
- o Б (байт)
- o Вт (ват)
- o кБ (кілобайт)
- o кВт (кіловат)

§ 57 нової редакції «Українського правопису»

- o 1. У назвах орденів, медалей, відзнак з великої букви (крім родових найменувань на зразок орден, медаль, відзнака тощо) пишемо перше слово і власні назви:
- o відзнака Президента України — Хрест Івана Мазепи,
- o відзнака Міністерства внутрішніх справ України — нагрудний знак «За безпеку народу»

§ 57 нової редакції «Українського правопису»

- o 2. Назви спортивних нагород пишемо з малої букви: золота (срібна, бронзова) медаль, олімпійська медаль
- o Так само: закінчити школу із золотою (срібною) медаллю
- o 3. У назвах премій перше слово і власні назви в них пишемо з великої букви:
- o Держа́вна премо́ія Украї́ни імені Олекса́ндра Довже́нка

§ 54 нової редакції «Українського правопису»

- o компанія «Microsóft», концерн «Volkswágen», транснаціональна корпорація «Jysk»
- o назви сайтів без родового слова пишемо з малої букви (твітер, ґугл)
- o назви сайтів з родовим словом пишемо з великої букви та в лапках (мережа «Фейсбук», енциклопедія «Вікіпедія»)
- o назви сайтів, ужиті як назви юридичних осіб, пишемо з великої букви та без лапок (РНБО ввела санкції проти Яндексa)

§ 54 нової редакції «Українського правопису»

- o У складених назвах інформаційних агентств усі слова, крім родового найменування, пишемо з великої букви й без лапок:
- o агéнтство Українські Націо́нальні Нові́ни
- o агéнтство Франс Пресс
- o агéнтство Інте́рфа́кс-Азе́рба́йджа́н

§ 144 нової редакції «Українського правопису»

- o рос. Донско^й → укр. Донськ^{ій}
- o Донськ^{ій}, Крут^{ій}, Луговськ^{ій}, Полев^{ій},
Соловй^{ов}-Сєд^{ій}, Бос^{ій}, Трубецьк^{ій}
- o Лев Толстой, Світлана Толста

§ 32 нової редакції «Українського правопису»

-К-, -ИЦ-(Я), -ИН-(Я), -ЕС-

4. За допомогою суфіксів **-к-, -иц-(я), -ин-(я), -ес-** та ін. від іменників чоловічого роду утворюємо іменники на означення осіб жіночої статі. Найуживанішим є суфікс **-к-**, бо він поєднуваний з різними типами основ: *авторка, дизайнерка, директорка, редакторка, співачка, студентка, фігурістка* та ін.

Суфікс **-иц-(я)** приєднуємо насамперед до основ на **-ник**: *верстальниця, набірниця, порадиниця* та **-ень**: *учениця*.

Суфікс **-ин-(я)** сполучаємо з основами на **-ець**: *кравчиня, плавчиня, продавчиня*, на приголосний: *майстриня, філологиня*; *бойкиня, лемкиня*.

Суфікс **-ес-** рідковживаний: *дияконеса, патронеса, поетеса*.

Увага!!!

Фемінітиви **НЕ УТВОРЮЄМО**

- o від назв неістот (диван, вітер)
- o іменників спільного роду (сирота, староста)
- o окремих слів (колега, голова, заступник)

НЕ ВЖИВАЄМО

- o суфіксів **-их(а), -івн(а)**

Увага!!!

- Фемінітиви **ВЖИВАЄМО** в розмовному, художньому, епістолярному, публіцистичному стилях
- Обмежено **ВЖИВАЄМО** в науково-навчальному стилі
- НЕ ВЖИВАЄМО** в офіційно-діловому стилі

§ 2 нової редакції «Українського правопису»

§ 2. Уживання І, И на початку слова

На початку слова звичайно пишемо **і** відповідно до вимови: *Іва́н, іграшка, ідо́л, ікати* ('вимовляти *і* замість *и*'), *іко́на, іменува́ти, ім'я́, індік, іноді, іржа́, існува́ти, істина, іті́.*

Деякі слова мають варіанти з голосним **и**: *і́рій і і́рій, і́род і і́род* ('дуже жорстока людина').

И пишемо на початку окремих вигуків (*ич!*), часток (*ич який хитрий*), дієслова *і́кати* ('вимовляти *и* замість *і*') та похідного від нього іменника *і́кання*.

И на початку слова вживаємо в деяких загальних і власних назвах, що походять із тюркських та інших мов, відповідно до їх вимови в цих мовах: *и́йбе́н, ир, Ич-оба́, Кім Чен Ин.*

§ 122 нової редакції «Українського правопису»

- o У прізвищах та іменах людей допускається передавання звука [g] двома способами: шляхом адаптації до звукового ладу української мови — буквою г (Вергілій, Гарсія, Гегель, Георг, Гете, Грегуар, Гуллівер) і шляхом імітації іншомовного [g] — буквою ґ (Вергілій, Гарсія, Гегель, Георг, Гете, Грегуар, Гуллівер і т. ін.).

§ 131 нової редакції «Українського правопису»

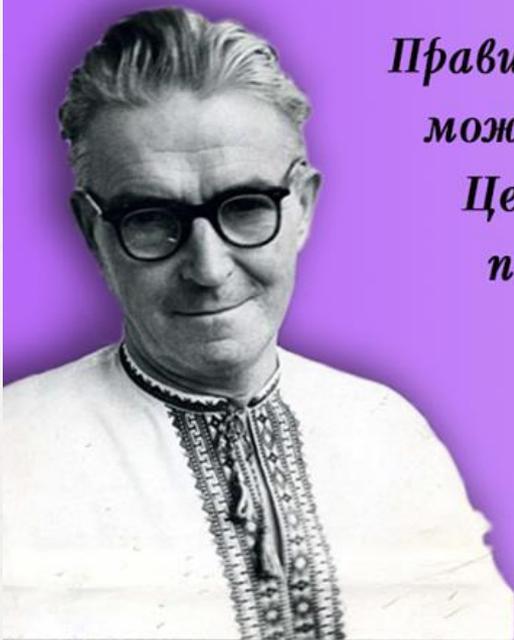
- o У запозиченнях із давньогрецької мови, що мають стійку традицію передавання буквосполучення аи шляхом транслітерації як ау, допускаються орфографічні варіанти:
- o аудіє́нція і авдіє́нція
- o аудито́рія і авдито́рія
- o лауреа́т і лавреа́т
- o па́уза і павза
- o фа́уна і фавна

§ 123 нової редакції «Українського правопису»

- o У словах, узвичаєних в українській мові з ф, допускається орфографічна варіантність на зразок:
- o ана́фема і ана́тема, дифіра́мб і дитира́мб,
- o ефі́р і ете́р, ка́федра і кате́дра
- o логари́фм і логари́тм, міф, міфоло́гія і міт, мітолóгія
- o Агата́нгел і Агафа́нгел, Афі́ни і Ате́ни,
- o Бори́сфен і Бори́стен
- o Демосфе́н і Демосте́н, Ма́рфа і Ма́рта

§ 95 нової редакції «Українського правопису»

- o Іменники на **-ть** після приголосного, а також слова **кров, любóв, óсiнь, сiль, Русь, Білорúсь** у родовому відмінку однини можуть набувати як варіант закінчення **-и**: **гiдности, незалéжности, радости, смéрти, чéсти, хорóбрости; крóви, любóви, óсени, сóли, Рúсi , Білорúси**

*Правильно й чисто говорити своєю мовою
може кожний, аби тільки було бажання.
Це не є перевагою вчених-лінгвістів,
письменників або вчителів-мовників,
це — не тільки ознака, а й обов'язок
кожної культурної людини.*

Борис Антоненко-Давидович

ІНМО